

Grisene ligger mest ned under lange transporter

Af Carsten Gydaahl-Jensen

Overstiger transporttiden af svin otte timer, stiller dyreværnsloven særlige krav til plads, indretning og pauser undervejs. Vognmændene skal leve op til alle krav, også hvad angår de indlagte pauser til svinene. Svinene skal ud af vognen og på opstaldning. Men spørgsmålet er, hvordan svinene reelt opfører sig under transporten og om transporten stresser dyrene, herunder køretiden.

Danish Meat Research Institute har blandt andet videofilmet dyrene under lange transporter. Forsøgene er udført med tilskud fra Svineafgiftsfonden.

Danske vogne bedre end krævet

- Danske transportvogne er normalt udstyret bedre end de vogne, der normalt ses i andre EU lande. Blandt andet er der større ventilationsåbninger, mere mekanisk ventilation,

vandforstøvet overbrusning, to lag vægge og tag, lyse varmeafvisende udvendige overflader og fuld luftaffjedring – forhold som alle er med til at sikre bedre dyrevelfærd end hvad der forlanges i EU og dansk lovgivning. Det betyder, at grisene faktisk trives stort set lige så godt på et vognlad, som i deres stald, så længe de går i deres vante flok-hierarki, siger Leif Lykke fra Danish Meat Research Institute. Alle disse forhold var opfyldt i forsøgene.

Danish Meat Research Institute har udarbejdet en håndbog for opbygning af svinetransportvogne, Håndbog Svin Transport (kaldet "HST"), som transportvogne, der kører med svin i Danmark, skal være opbygget og indrettet efter. HST tager udgangspunkt i EU- og dansk lovgivning, men går på en række områder videre end lovgivningskravene. Det gælder de områder, hvor branchen anser lovgivningskravene for utilstrækkelige til at sikre dyrenes velfærd under transporterne.

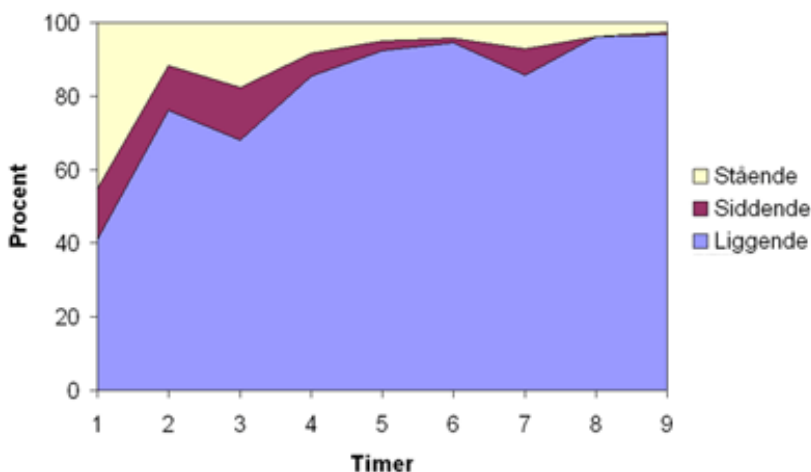
Reality-video i en svinetransport

- Er det godt for svinene at blive forstyrret, når de skal holde pause? For hvis skyld er det? Det må siges at en transport på 8-12 timer ikke nødvendigvis er mere belastende end en transport på 2-4 timer, alt afhængig af transportudstyr og den person som kører. Når en vogn bevæger sig med lav hastighed er det at betragte som en vogn, der står stille. Det viser vores forskningsresultater, siger Leif Lykke.

I forsøget blev dyrenes adfærd under transport registreret med videokamera. I nogle af vognrummene var der opsat kameraer, som kunne optage infrarødt og alle svin i alle aldre kunne dermed følges under hele turen uanset, om transporten foregik i dagslys eller om natten. Der var i alt 12 transporter, fire med smågrise, fire med slagtesvin og fire med søer. Transporterne har haft en varighed på 8 – 12 timer.

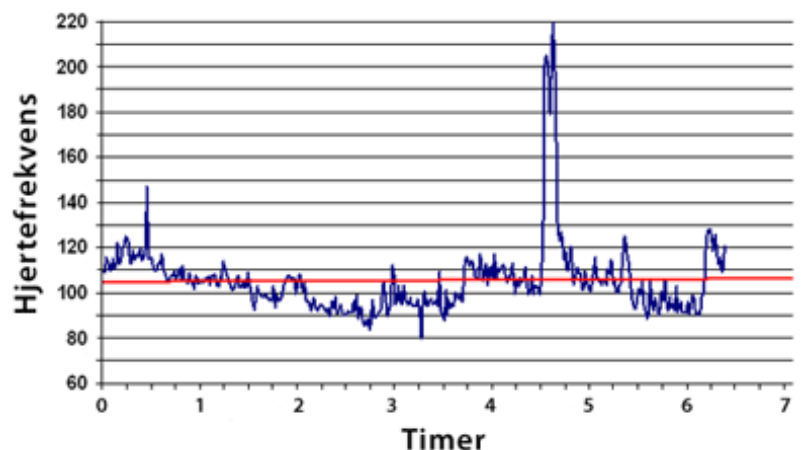
Desuden var der dyrlæger, der foretog veterinære registreringer efter transport. En professor og ansatte veterinærer i hans afdeling var til stede ved aflæsning af svin og foretog en veterinær undersøgelse af svinenes velbefindende ved endestationen i Tyskland.

Liggende svin ved rolig kørsel

Figur 1: Slagtesvins adfærd er observeret med video under lang transport.

Figur 2: Svinenes hjertefrekvens er målt under transport og viser almindelige udsving, som var de i deres stald.

Resultaterne fra forsøgene sammenligner antallet af stående, siddende og liggende svin. Observationerne på video viser (figur 1), at i begyndelsen af en transport, er der en del svin, som står op og går rundt i vognrummet. Efter de har undersøgt deres nye omgivelser, eftersom de er gået fra den velkendte svinesti til et vognlad, begynder de at lægge sig ned. Til sidst ligger stort set alle svin ned. Ind imellem rejser et svin sig op, går ud i det frie gulvareal og lægger sig igen kort tid efter.

Under transporten er der også foretaget målinger af svinenes puls, for at registrere eventuel stress, der viser sig blandt andet ved pulssvingninger. Slagtesvinene fik målt deres hjerterefrekvens. Resultaterne viser det samme billede, som når man måler hjerterefrekvens hos svin, der går under gode staldforhold hos en svineproducent. Derfor er transporten ikke stressende for svinene. Da der er pulsudsving på mellem 80 og 120 herteslag per minut, er det stort set på niveau med de normale pulsudsving hos svin, som trives i stalden.

Optimale forhold under transporten

Under transporten blev der foretaget registreringer af de klimatiske forhold i alle rum i vognkassen. Typisk er der 2 - 3 etagedæk med svin i en vognkasse. For alle kategorier af dyr er der målt temperatur, fugtighed og CO₂ indhold i luften. Tre faktorer som har stor betydning for at vurdere om klimaforholdene er gode eller dårlige. Resultaterne viste, at der var ikke nogle klimatiske forhold, der kunne forringe det ydre klima i transportvognen.

Da forsøgsperioden var et år, var det muligt at se om der var forskel på transporter om sommeren og vinteren. Transport med slagtesvin om sommeren, viser at med en vogn i bevægelse er temperaturen i de enkelte rum kun en til tre grader over udetemperaturen.

Om vinteren hvor udetemperaturen var seks grader, var temperaturen i forvognens vognkasse 6 -13 grader. For hængerens var temperaturen tilsvarende 9 - 19 grader. Ved udetemperatur på ca. 6 grader kan svin holde en temperatur i vognkassen på mindst 6 grader. Det skal bemærkes at målinger er foretaget over svin i en højde på ca. 150 mm over svins ryg (når de står op) og at temperaturen mellem svin er yderligere ca. 6 grader højere.

Når vognen holder stille er der generelt behov for mekanisk ventilation. Det er ikke tilstrækkeligt med en større etagehøjde som erstatning for den mekaniske ventilation. Luften skal sættes i bevægelse for at køle svinene tilstrækkeligt.

Transportdødeligheden blev også undersøgt. Det har vist sig at de pågældende transporter, med hensyn til dødelighed ikke har afvejet fra danske transporter i øvrigt. Transportdødeligheden i Danmark regnes for at være den laveste i verden.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Leif Lykke, lly@teknologisk.dk

Lange svinetransporter

*Transporterer man egne og andres dyr i egne transportmidler **i mere end 8 timer (lang transport)** skal man opfylde strengere krav til transportmidlets indretning og drift. Eksempelvis skal køretøjet have et godkendelsescertifikat, og dyrene skal have et større areal til rådighed.*

Kravene til transporttider og hvileperioder afhænger af om det er smågrise, slagtesvin eller søer. Smågrise (over 10 kg) kan transporteres i ni timer, hvorefter der skal holdes én times pause med vanding og fodring af dyrene. Herefter kan transporten fortsætte i yderligere ni timer.

Øvrige svin må maksimum transporteres i 24 timer, og de skal have adgang til vand hele tiden. Efter den fastsatte transporttid kan dyrene med timers intervaller gennes ud af vognen og hvile i 24 timer, hvorefter transporten kan fortsætte. Under forudsætning af at de samme procedurer følges.

Viden om Slagteri og Forædling Nr. 5 - udgivet 2008

Kilde: <https://www.teknologisk.dk/viden-om-slagteri-og-foraedling-nr-5/grisene-ligger-mest-ned-under-lange-transporter/27665,6>